

Justyna Jerzyk-Wojtecka

Oddział Informacji Naukowej i Prac Naukowo-Dydaktycznych
Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego
e-mail: justyna.jerzyk@lib.uni.lodz.pl

I Kongres Bibliotek Szkół Wyższych (Łódź, 12–14 czerwca 2019 r.)

DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/0860-7435.29.12>

W dniach 12–14 czerwca 2019 r. odbył się w Łodzi I Kongres Bibliotek Szkół Wyższych. Wydarzenie organizowały wspólnie: Biblioteka Politechniki Łódzkiej, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, Centrum Informacyjno-Biblioteczne Uniwersytetu Medycznego (dalej: UMED) w Łodzi, Wyższe Szkoły Bankowe oraz Stowarzyszenie EBIB. Obrady odbywały się w Bibliotece Politechniki Łódzkiej, na Wydziale Fizyki Technicznej, Informatyki i Matematyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej oraz na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. W Kongresie udział wzięło 158 uczestników, wśród których znaleźli się bibliotekarze, pracownicy naukowcy, dyrektorzy bibliotek oraz przedstawiciele firm współpracujących z bibliotekami uczelnianymi.

Głównym celem organizatorów była integracja środowiska bibliotekarzy szkół wyższych, stworzenie szerokiego forum wymiany doświadczeń i myśli na najbardziej aktualne i istotne tematy, a także wskazanie obszarów i możliwości współpracy. Kongres, dzięki wielostronnej dyskusji, przyczynił się do zbudowania silniejszych więzi zawodowych, szczególnie pomiędzy bibliotekarzami z publicznych i niepublicznych uczelni oraz wniósł świeże spojrzenie na funkcjonowanie bibliotek i ich przyszłość. Tematyka obrad skupiła się wokół najważniejszych zadań, w jakie zaangażowane są obecnie biblioteki szkół wyższych. Były to między innymi: nowelizacja Prawa o Szkolnictwie Wyższym

i związane z nią zmiany w zarządzaniu bibliotekami, nowe potrzeby informacyjne użytkowników a szybkość dostępu do informacji, przyszłość zawodu bibliotekarza, udział bibliotek w tworzeniu otwartego dostępu do wiedzy czy jakość usług bibliotecznych.

Kongres rozpoczął się 12 czerwca 2019 r. w gmachu Biblioteki Głównej Politechniki Łódzkiej szeregiem warsztatów przygotowanych przez: Marcina Kapczyńskiego (*Jak prowadzić kompleksową i skuteczną analizę dorobku naukowego*), Veli-Pekka Hyttinen (*Warsztat z bazy SciFinder*), Marzenę Marcinek (*Bibliometria w pracy bibliotekarza akademickiego – wybrane zagadnienia*), dr Sybillę Stanisławską-Kloc (*Prawo autorskie w uczelnianej bibliotece 2.0*), Beate Gamrowską (*Siła tkwi w prostocie – twórcze warsztaty z rysunku i copywritingu*) i Paulinę Milewską (*Zaplanuj, zaprojektuj, opublikuj – strategie komunikacji elektronicznej dla bibliotek akademickich*).

Następnie o godzinie 14.00 na Wydziale Fizyki Technicznej, Informatyki i Matematyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej odbyło się oficjalne otwarcie Kongresu, którego gości wspólnie powitali: dyrektor Biblioteki Politechniki Łódzkiej, Elżbieta Skubała i dyrektor Centrum Informacyjno-Bibliotecznego UMED w Łodzi, Witold Kozakiewicz.

Sesję I, zatytułowaną *Biblioteki uczelniane wobec nowej rzeczywistości w szkolnictwie wyższym*, prowadziła dyrektor E. Skubała. Jako pierwszy w tej sesji wystąpił prorektor ds. nauki Politechniki Łódzkiej prof. dr hab. inż. Ireneusz Zbiciński, który zaprezentował koncepcję przyszłej struktury PŁ w świetle obowiązującego prawa o szkolnictwie wyższym. Następnie dr Aneta Drabek (Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej) omówiła zadania bibliotekarzy związane z Ustawą 2.0 i nowymi wytycznymi dotyczącymi ewaluacji i parametryzacji nauki. Małgorzata Paszkowska i Marek Michajłowicz (Ośrodek Przetwarzania Informacji) przybliżyli uczestnikom Kongresu zmiany planowane w centralnych systemach informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym związane z wejściem w życie nowego prawa, a przede wszystkim dotyczące Polskiej Bibliografii Naukowej i POL-onu. Po przerwie rozpoczął się panel dyskusyjny, w trakcie którego zagadnienia dotyczące funkcjonowania bibliotek akademickich (uniwersyteckich, technicznych, medycznych i niepublicznych) w zmieniającej się rzeczywistości prawnej zaprezentowali zaproszeni goście: Danuta Szewczyk-Kłos (Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego), Jędrzej Leśniewski (Politechnika Wroclawska), Anna Grygorowicz (Biblioteka Główna Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego) oraz Katarzyna Wasiluk-Cieluch (Biblioteka Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu). Do dyskusji włączyli się wszyscy prelegenci Sesji I oraz zaproszeni goście, a jej moderatorem była dr Małgorzata Dąbrowicz (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu).

Po obradach goście Kongresu mieli możliwość zwiedzenia zrewitalizowanych obiektów Politechniki Łódzkiej i uczestniczenia w uroczystej kolacji, która odbyła się w gmachu Biblioteki PŁ.

Drugiego dnia Kongresu, 13 czerwca 2019 r. obrady odbywały się na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Sesję II, zatytułowaną *Środowisko bibliotek i bibliotekarzy akademickich*, prowadziła Bogumiła Urban (Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział Zamiejscowy w Chorzowie). Rozpoczęło ją wystąpienie prorektora ds. kształcenia Uniwersytetu Łódzkiego, prof. dr. hab. Sławomira Cieślaka, który uroczystie otworzył obrady. Lidia Derfert-Wolf (Biblioteka Główna Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Stowarzyszenie EBIB) i Maciej Rynarzewski (Biblioteka Uniwersytecka UWM w Olsztynie) omówili kondycję bibliotek akademickich w wystąpieniu *Kim jesteśmy, co robimy, czym dysponujemy – środowisko bibliotek szkół wyższych w Polsce*. W kolejnej prezentacji dr Sabina Cisek (Uniwersytet Jagielloński, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa) zaprezentowała działalność najważniejszych stowarzyszeń bibliotekarskich na świecie. Sesję zakończyły Marzena Marcinek (Biblioteka Politechniki Krakowskiej) oraz dr Iwona Sójkowska (Biblioteka Politechniki Łódzkiej), które opowiedziały o historii, bieżącej aktywności i znaczeniu dla środowiska bibliotekarskiego Stowarzyszenia EBIB.

Kolejną, III sesję Kongresu, *Biblioteczna infotopia. Koncepcje dostępu do metainformacji*, moderował dr Henryk Hollender (Biblioteka Uczelni Łazarzkiego). Złożyły się na nią dwie prezentacje oraz panel dyskusyjny. Jako pierwszy wystąpił dr Aleksander Radwański (Stowarzyszenie EBIB), który omówił potrzeby informacyjne oraz oczekiwania użytkowników XXI wieku. Dr hab. Marek Nahotko (Uniwersytet Jagielloński) przedstawił nowoczesne rozwiązania w zakresie wyszukiwania informacji i związane z nimi przekształcenia systemów OPAC. Kończący sesję III panel dyskusyjny prowadził dr A. Radwański. W skład panelu weszły wypowiedzi dotyczące przemian w istniejących centralnych katalogach bibliotek polskich. Były to wystąpienia: Patryka Hubara (Biblioteka Narodowa) na temat projektu e-OMNIS i Ewy Kobierskiej-Maciuszko (Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego) o centralnym katalogu zasobów bibliotek naukowych i akademickich NUKAT. Ponadto Agnieszka Wolańska (Biblioteka Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego) przedstawiła prezentację *Zachowania informacyjne użytkownika w e-bibliotecznym ekosystemie. Szanse, zagrożenia, a może zupełnie nowy horyzont?* Panel zakończyła dyskusja z udziałem wszystkich prelegentów Sesji III oraz zaproszonych gości.

Po obiedzie rozpoczęła się IV sesja Kongresu, poświęcona tematyce zarządzania bibliotekami, którą prowadził dr hab. Artur Jazdon (Biblioteka

Uniwersytecka w Poznaniu). Jako pierwszy zabrał głos dr H. Hollender. Odniósł się on do przemian, jakim został poddany zawód bibliotekarza w XX i XXI w., a także przedstawił zarys jego możliwej przyszłości. Dyrektor W. Kozakiewicz zaprezentował wstępne wnioski dotyczące Ustawy 2.0 i zmian, jakie wprowadza ona w roli biblioteki w strukturze uczelni wyższej. Podobnie tematycznie, choć znacznie bardziej pesymistyczne w swej wymowie, było wystąpienie dr. Dariusza Woźniaka (Wyższa Szkoła Biznesu – National-Louis University) zatytułowane *Biblioteka do likwidacji? Spojrzenie z zarządzających uczelnia na wyzwania stojące przed bibliotekami szkół wyższych*. W dalszym ciągu sesji IV Edyta Strzelczyk (Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej) przedstawiła metody pomiaru satysfakcji użytkowników oraz badań wpływu i wartości bibliotek akademickich. O prawidłowej promocji i kształtowaniu świadomości marki biblioteki akademickiej mówiła kolejna prelegentka, dr Hanna Grabowska (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu). Tematykę *public relations* kontynuowała Paulina Milewska (Centrum Informacyjno-Biblioteczne UMED w Łodzi) wystąpieniem *Zaprojektuj, zaplanuj, zrealizuj – budowanie strategii komunikacji a tożsamość biblioteki akademickiej*. Prezentacja Justyny Seiffert (Biblioteka Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach) poświęcona była *Kształtowaniu kolekcji na podstawie statystyk wykorzystania zasobów online*. Na zakończenie sesji IV Jacek Radwan (Biblioteka im. prof. Lecha Kalinowskiego, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego) omówił możliwości, jakich dostarczają kryteria Modelu Powszechnej Oceny (CAF) i ich wykorzystanie w zarządzaniu zasobami ludzkimi w bibliotece akademickiej.

Drugi dzień Kongresu zakończyła uroczysta kolacja, która odbyła się na terenie Lasu Łagiewnickiego w Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnym Uniwersytetu Łódzkiego.

Ostatni, trzeci dzień obrad, także miał miejsce w gościnnych murach Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego i składał się z dwóch sesji. Sesję V (*Otwarta nauka, otwarty dostęp, otwarte dane*) moderowała Lidia Dertfert-Wolf. Pierwsze wystąpienie, wygłoszone przez dr Marię Annę Jankowską (UCLA Library, Los Angeles, California), dotyczyło wykorzystania humanistyki cyfrowej w bibliotekach akademickich. Dr Leszek Szafranski (Biblioteka Jagiellońska) przedstawił problematykę *Umów transformacyjnych (transformative agreements) w kontekście otwartego dostępu do wyników badań naukowych*. Anna Grygorowicz, Agnieszka Milewska i Natalia Wiśniewska (Biblioteka Główna Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego) omówiły zagadnienia wynikające z wyzwań stojących przed bibliotekami i jednocześnie potencjalnymi możliwościami dla użytkowników, jakie daje dostęp do otwartych danych medycznych. Z kolei wystąpienia Natalii Wysmyk (Biblioteka Politechniki Gdańskiej)

i Pauliny Szczucińskiej (Fundacja Open Stax Poland) stanowiły refleksję nad otwartym dostępem do monografii naukowych i podręczników akademickich. Kolejne wystąpienia dotyczyły prac nad otwartym dostępem do zbiorów poszczególnych instytucji naukowych: Dorota Wierzbicka-Próchniak i Danuta Szewczyk-Kłos (Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego) opowiedziały o platformie czasopism Uniwersytetu Opolskiego, natomiast Agnieszka Goszczyńska (Centrum Informacyjno-Biblioteczne UMED w Łodzi) o badaniach, projektach i wyzwaniach związanych z budowaniem Otwartego UMED-u.

Ostatnią, VI sesję Kongresu, *Biblioteki w przyszłości i dla przyszłości*, moderował Tomasz Piestrzyński, dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego. W jej skład weszły trzy prezentacje. Pierwszą z nich przedstawił dr hab. Artur Jazdon, który postawionymi pytaniami o przyszłość bibliotek akademickich zachęcił do dalszej dyskusji. Barbara Szczepańska (Biblioteka Kancelarii Prawnej Hogan Lovells; Stowarzyszenie EBIB) mówiła o roli bibliotek i stowarzyszeń bibliotekarskich w profesjonalnym rzecznictwie i tworzeniu polityki bibliotecznej opartej na faktach. Ostatnią prelegentką była Monika Curyło (Uniwersytet Jagielloński), która omówiła temat *Inteligentna biblioteka, inteligentny bibliotekarz, inteligentny czytelnik*.

Dyskusja, podsumowująca całość I Kongresu Bibliotek Szkół Wyższych skoncentrowana była na zagadnieniach związanych z dalszą współpracą pomiędzy bibliotekami szkół wyższych oraz zainicjowaniem prac nad stowarzyszeniem, które miałyby stanowić narzędzie skutecznego lobbingu dla całego środowiska. Zwieńczeniem obrad było wystąpienie Magdaleny Kokosińskiej (Centrum Informacyjno-Biblioteczne UMED w Łodzi), która przedstawiła historię akcji Odjazdowy Bibliotekarz i jednocześnie zachęciła gości do udziału w II Zjeździe Odjazdowych Bibliotekarzy, który odbywał się 14.07.2019 r. w gmachu Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, jak również do uczestnictwa w wieczornym rajdzie rowerowym.

Jako podsumowanie I Kongresu Szkół Wyższych warto przytoczyć wnioski końcowe z obrad, przygotowane przez komisję wnioskową:

1. Należy potraktować zmiany w otoczeniu bibliotek jako szansę dla ich rozwoju i wzmocnienia pozycji w uczelniach.
2. Ustawa 2.0 i Plan S są okazją dla ukazania roli bibliotek akademickich jako współtwórców sukcesu uczelni.
3. Brak określenia roli bibliotek i bibliotekarzy w aktach prawnych powinny zostać wykorzystane do ich ponownego zdefiniowania. Należy podjąć pracę nad określeniem roli, statusu i wymagań wobec pracowników bibliotek akademickich, ścieżki rozwoju i sposobów uznawania dorobku zawodowego.

4. Za niezbędne uznano następujące działania:

- powstanie nowej płaszczyzny współpracy i reprezentacji interesów bibliotek szkół wyższych,
- wykształcenie nowych standardów kształcenia w zakresie kompetencji informacyjnych użytkowników bibliotek naukowych,
- przygotowanie pracowników bibliotek do wspierania pracowników naukowych w tworzeniu Data Management Plan,
- kontynuowanie współpracy w ramach NUKAT.

Na stronie <https://1kbsw.p.lodz.pl/> można znaleźć szczegółowe informacje dotyczące programu i gości Kongresu, jak również materiał zdjęciowy i pełny zapis filmowy obrad.